

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztőségi szállás
külső szénutca Sikóház, 36 számmal.

Előfizetheti Kolozsvárt Stein János úr középvezetési könyvkereskedésében, valamint a
szerkesztőségben; vidékről minden postahivatalnál. Előfizetési díj félévre 6 pf. évnegyedre 3 pf.

Hirdetések 10 p. kr. beíratási bélyeg díj,
s minden négyhasábos egy sor után 4 p. kr.-nak Stein kö-
zépvezetési kereskedésbe beküldése mellett kiadatnak.

ORSZÁGOS VÁSÁROK.

II.

Mintán a régi adósságos keresetek, s általuk a te-
kintélyek régi hatása elenyésztek, mondhatni két fő aka-
dálya van annak, hogy kereskedőink illő jutányossággal
áruhalassanak: egyik a rossz közlekedés vagy is a vasút
hiánya, másik az aránytalan vásári forgalom, vagy is a
valóban „nagy-város” nem léte.

Az elsőre nézve, tapasztalni lehet, hogy a viharos
időjárások, vízáradások miatt, kereskedőink tengelyen
és gyakran igen hitvány szekereken szállított áruikban
tetemes károkat szenvednek, s miután ők áru-cikkeiket
végrelegesen vásárolják, nem pedig mint bizományosok
szállítják, gyakran kénytelenek az épen maradt kelmék-
en kinyerni a megromlottakoni károsodásukat.

Azonban a kor szelleme, a magas kormány reform
igyekezte is mind inkább kezd alkalmat nyújtani, hogy
az erdélyi kereskedőrend másként szervezze magát.

Valószínűnek mondják általában lapjaink, hogy a
magyarhoni vasút még az idén Nagy-Váradig lépül; ezál-
tal a közlekedés országunk széleig lesz hozva; s addig
is, míg Erdélynek egy vasút iránti ohajtása teljesülne, a
kolozsvári kereskedő-társulat feladala lenne transport
fogatokat állítani fel társulati részvény útján, Kolozsvár-
tól Nagy-Váradig, melyet az iparkamara befolyása által lé-
tesítvén, egyszersmind az ország minden kereskedői, kik
külföldről szállítják árucikkeiket, vennének igénybe, s
mely vállalat úgy lenne szervezve, hogy jövedelmét a
gyors forgalom által nyerendvén, sokkal jutányosabban
fuvarozzon, mint a hogy azt a mostani magán fuvarosok-
kal eszközölhetni.

A vállalat társulatilag s kifizető célra állítván
fel, egyszersmind oly készülékekkel, pakkszekerekkel
látná el magát, hogy felelős lehetne minden egyes megbí-
zónak oly károkat, melyeket most a rossz gyékénye-
zett, s bitorzkodásra gyengén ellátott fuvaros szekere-
ken az árucikkeikben eső, fürgeteg, vihar, vízár, okozni
szoktak; míg azonfelül a küldemények értéke is társulati
biztosítás alatt állván, nem volna kénytelen minden ke-

reskedő, mindannyiszor elfogni egy-két személyt keres-
kedésből, kikkel most a bevásárolt cikkeket haza ki-
sértetni szokta, nehogy a biztalan fuvarosok által kizsák-
mányoltassék.

Aktor a társulati fogatok conductora oly pontosan
vigyázna a máhákra, mint ez mostan a görszekereken,
hajókon történik.

Az illetők, kik ezen ügynek gyakorlatában vagynak,
jobban megbíráthatják, mennyire érdemelheti meg figyel-
müket ezen észrevételem.

Másik ok, mint említém, mi a kereskedést nyomja, az
aránytalan, vagy tán inkább idomtalan áruforgalom, mely
főként a divatáruknál mutatkozik.

A mi vásárló közönségünk a világon a legszesz-
lyesb. Olykor kedve jön a legelegansabb divatkelmékből
bevásárolni, s a kereskedő kisserű, ha ily cikkekről
nem gondoskodott; olykor megint, ha az igen kis közönség
kielégült, a legértékesebb divatcikkeket a kereskedőn ma-
radnak, mikor már azoknak értéke lejár, s a kalmár vesz-
tése bizonyos, ha egyéb közforgalmú tárgyakon káro-
sodását kinyerni nem igyekszik.

Ezen talán lehetne egy segíteni, ha valamely nagy
kereskedő az ily divatgyárak bizománysaul vállal-
koznék, akkor az itt el nem kelt kelmék visszaküldhetők
lennének, az önállású kereskedés pedig forgatna oly cik-
keket, melyeknek folytonos kelendőségéről már meg van
győződve huzamos tapasztalat által.

Egyetértés, társulati szellem, és rendszerezés min-
den téren nevezetes változtatásokat idézhet elé, emeli a
forgalom képességet, jutányosítja a vállalatokat.

Miután a kereskedő-testületek az iparkamarákban
oly derék szerkezetű organumokat bírnak, azt hiszem, a
közforgalom és a jutányos árulhatás érdekében nem vol-
na céltalan, ha az általam érintett alapeszmének gyakor-
latias figyelemmel utántekintének, s valami ilyes, vagy
ennél jobb, szélszerűbb módot alkalmaznának arra, hogy
piaczaik árucikkei illő olcsóságra leszállíthatassanak,
s a kereskedői nyereségy a gyors és sürűbb áruforgalom
által lehessen képes magát sokszorozni.

DÓZSA D.

Ő CS. K. AP. FELSÉGÉNEK KÖRUTJA MAGYARORSZÁGBAN.

(Kivonatlag a „B. H.” után.)

Pest, máj. 22. Zsófia Főhercegnő ő császári Fensége-
nek betegsége még nem szűnt meg egészen.

Legkegyelmesebb Császárnénk mélyen megsomoro-
dott anyai szíve, bár megszabadult a súlyos teher egy részétől,
Gizella Főhercegnasszony ő császári Fenségének már tökéle-
tesen beállott felgyógyulása által, még folyvást komoly aggoda-
lomnak van kitéve azon veszély által, melyet oly forrón szre-
zett idősb fenséges leánya fejeiről tökéletesen elhárítani e pillá-
nag még nem sikerülhetett.

Császár ő Felsége által a mai délelőtti folytában ismét
több hivatalok s köztintezetek voltak szerencsések legmagasb lá-
togatásnak részesítettni.

Délelőtti 11 órákor kezdve ő Felsége, kísérv Albert
Főherceg-Főkormányzó Ur ő császári Fenségétől s adatusa gr.
Haller alt. ur ő exjától, a pesti cs. k. rendőrigazgatóságot, a
pesti városházát, a női fegyházat, a kereskedői kórházat, s vég-
ül a pesti izraelita kórházat, az itt kijelölt sorban legkegyelme-
sebben megsejlelni méltóztatott.

Az említett hivatalok s illetőleg intézetek mindegyikénél
azok előjárói által a legtisztellettsebben fogadtatván, ő Fel-
sége ezen intézeteket egész terjedelmükben részletes szemle alá
venni méltóztatott; s itt is, ujjolag reá nézve kedves alkalmat ta-
lált, az intézetek működését és állapotát valamint azok vezetését
illetőleg legmagasb megelégedését kifejezni.

Holnap veszi kezdetét ő Felségeiknek a fenséges
gyermekük megbetegedése miatt elnapolt első körutja az ország-
ban, s az elindulás reggeli 7 órára van kitűzve.

ő cs. k. Apostoli Felsége a pesti gyógyszerész-tes-
tület által ő Felségeik boldogító it léte alkalmából egy ágy-
nak a pesti gyermekkórházban felállítására tett 1000 pfnyai ala-
pítványt, f. é. május 19-ki legfelsőbb határozata által, legmagasb
kedves tudomásul venni méltóztatott.

A tegnapi nap folytán Zsófia főhercegnő ő cs. fensé-
généél az összes körjelenségek csökkentek, mire nyugalmas éj-
szaka következett.

Dézs, máj. 24-én. A K. Közlöny egyik közelebbi
számában, dézsi levelező, casinónk alakulásáról értesít,
ezen értesítésből azonban, egynevezetes pont maradt ki;
mit, úgy hiszem, nem lesz helyen kívüli itt meg említni.

Volt a társul tnak egy igen szép engedménye, mely-
nél fogva vallás-különbség nélkül, minden tanuló, és ta-
nitó, valamely rendes tag által bevezetve, az egylet
tagjául tekintődött. — A most alakult gyűlés azonban
méltóztatott új határozata által, e szép engedményezést

BÁLINTI.

Történeti beszély,

Halmagyi Sándortól.

(Folytatás.)

Ekkor heves öltönyűsuhogás volt hallható, a sátor szárnyai
kellébe lebentek, s a szép fogoly az éppen belépő ezres kapitá-
ny keblére futott, s oda, mint egy végre feltalált menhelyre
elrejté szép hollófürdő fejét, hol zokogva, hol nevetve ismételvén:
— Bálint! Bálint! Bálint!

E két, egyszerű szó oly sokat fejezett ki! mind a két fér-
finak mélyen vésődtek azok szívébe. Ujjlaknak egész valóját vala-
mi elragadó gyönyörűségről remegte át azok hallatára; míg sze-
gény barátja, a lágy kedélyű német kalandornak úgy tetszett,
mintha az utolsó itélet szavai csengtek volna füleibe. Egészen
szerencsétlennek érezte magát. Ő igazán bele volt bolondulva a
kis olasz özevegbe, a ki e perczen az ezres kapitány kebelén
pihent és oly szenvedélyes, ragaszkodó hangon susogta: Bálint
itt! Bálint itt! mintha azt akarta volna ezzel mondani: a kit szí-
vem ohajtott, immár feltaláltam!

— Norina! — rebegé a magyar dalia reszkető gyöngéd
hangon, mely szoktalan felindulást elárulta.

— Signora! — mondá Wolfhárd szemrehányó hangon,
melyben fájdalom meglepetés nyilatkozott.

E szavakra a kis özeveg, mint egy álomból ébredve, föl-
emelte fejét és tekintete a természetes lovag szomorú, majdnem el-
keseredett arcára esvén, fölrezzent önfeledtségéből, rendbe
szedte magát, megsimította halántékát és megfogván régi jó is-
merőse kezét, a másikat meg Wolfhárd nem minden kaczer-
kodás nélkül nyújtván, bevezette őket sátrába, melyet szegé-
nyes mécs világított, s melynek egyik szegletében a földreteri-
tett medvebőrön, mit a lovag részéről a leggyöngédebb figye-

lem jelöl kellett tekinteni, úti máhaja és gyöngyös mandolin-
ja hevert.

Norina valóban igéző szép kis boszorka volt; termete kis-
sé zömök, de gyönyörű idomu, s derekában karcus; halvány,
kerek arcúit gazdag hollószín fűtözet folyta körül: ragyogó fe-
lete szemei karcus, finom hajlása, sötét szemöldök alól most
szikrázó szőrtak uralgó pillantásokat, majd bűvös féllényben
törve meg, kéjlitásan látszóltak lehunygni akarni. E szemjé-
ték bűvös tüneménye adott e nőcskének valami daemioni, tulzen-
vedélyes kinézet; aranyrojtos fejéke pedig és rövid, csikós
szoknyája, mely alól szép kis bokácskái kandikáltak ki, megle-
pőleg kaczerős jellemet kölcsönözének. Aztán volt valami magat-
tartásában, a mi igen hasonlított a magafitogatáshoz. Természe-
tes, hogy ennek csak rendkívül heves véralkata volt oka, mely
a furcaságig fűrgő mozdulataiban nyilatkozott. Ez boldog totta
el Wolfhárdot is, kinek most már elég oka volt elismerni, hogy
azon reményekről, melyekre eleintén e nyílt jellemű nőcske
feszitelen modora által magát feljogosítva érezte, bátran lemond-
hat immár, miután „Italia bájoló virága” a magyar levante ke-
belén oly természetes odaolvadással pihent.

Norina egészen új életet látszott nyerni, azt se tudta, hová
legyen örömeiben, hogy régi ismerősét a mécs világánál egész
gyönyörűttsan maga előtt szemlélhette. Ha Wolfhárd eddig ka-
czérnak hitte, most meggyőződhetett, hogy a kicsapongásig
szenvédeyes; mert a mint a maga lelkes modorában fecsegni
kezdett, lassanként úgy feltűnt, hogy megint túl engedte ma-
gát ragadtatni, s nem is véve számba e jelenet szenvedő tanuját,
ujból az ezres kapitány nyakába ugrott, s lázas szenvedélyes-
séggel mondá:

— Szerelmes barátom, drága őrangyalom, e perczől
fogva életem ura, mindenem! oh, be jó, hogy itt vagy, mi öröm,
hogy ottalmatad keresnem, lovagi nagylelkűségedhez folya-
modhatom! Ments meg engem... én ártatlan vagyok... jer, vigy
el innen, meglánczolt rabnak érzem itt magamat, kit a jövő
perczben halálra ítélek... jer, jer, a levegő fojt itten, borza-
dok, fuladok, meghalok itten, mikőlőt kivégeznének.

— De signora... mondá Bálint megzavarodva, — hiszen
senki se akar téged bántani. Nézd, itt van a derék Wolfhárd,
ki bizonyára nem azért tartott foglyul, hogy a bakónak ad-
jon át.

— Kértem tőle szabadságomat, s azt mondta, hogy talán
holnap, vagy majd Nápolyban... de szeméből láttam, hogy csak
hiteget. Ő szerelmet vallott, én visszautasítottam; ezért félek
tőle; mert tudom én jól, hogy ezt a férfiak nem bocsátják meg.

— De ő nem olasz, ki a bántalmat megbocsátani nem, csak
megboszulni tudja. Aztán ő nem is veszi azt bántalomnak, hogy
hódotat nem fogadtat el. Igaztalan vagy iránta.

— Nem, nem, nem! — kiálta fel Norina fejesen; — ő lehet
derék harczi, de férfiu, a kit visszautasítottam. Félek tőle, mon-
dom neked. Jer innét, jer! a te rabod akarok én lenni, a te sáto-
rban akarok én lakni, Bálint. Siessünk innét, menjünk... ha-
mar, hamar!

Az ezres kapitány alig tudta felfogni magaviseletét e nő-
nek, ki görcsösen csimpakozott karjába, s magával akarta von-
szolni, mialatt a német lovag fájdalom meglepetéssel, s majdnem
bárgyu tekintettel állott ott.

— Signora, — szólt utóbbi, végre rendbeszedvengondola-
tát; — bár mennyire fájjon is kimondanom: én természetesen
találom irántami idegenkedését. Soha se voltam szerencsés az
asszonyok, kivált a szenvedélyes asszonyok körül. Az ok bizo-
nyosan bennem rejlik de szent Philémonra esküszöm...!

— No hallod!? ő szent Philémonra esküszik!... rebegé No-
rina, ki megrettenni látszott azon nyomatékos hangtól, mely-
lyel Wolfhárd védszentje nevét rendesen kiejteni szokta. — Ne
hajgy el engem, Bálint, ottalmazz ellene, ő fenyegetőzik, ő
boszút akar állani.

— Hiszen csak védszentje nevét említette, — csitítá Ujjaki
majdnem ingerülten.

— De a hang, a fenyegetőző hang...!

— Legfőlebb kisse elkeseredett volt, de nem fenyegetőző.
Mondd magad, nem úgy van-e, Wolfhárd? Szólj, nyugtasd
meg e bohó asszonykát.

A német lovag határozatlanul, majdnem kábultan bámult
maga elibe; küzdeni látszott magával; úgy tetszett neki, mintha
a kis boszorka csak ravasz játékot űzne vele, s csak azért akara
megfélemlitni látszani, hogy magát az ezres kapitány
ohajtott ottalma alá helyezhesse; e sejtélem bármily aplotan
volt is, bizonyos undort ébresztett a mi romlatlan szívű kaland-
orunk lelkében e nő iránt. Szerette volna megalázni őt; de e

*) Lásd Kolozsvári Közlöny 74-dik számát.

megtadadni; — mi magában véve, nem valami rendkívüli esemény; mert fölteszszük a tanuló és tanító ifjarkról, hogy a szellemi kincsek gyűjtésében szükséges áldozatoktól vissza nem rettennek: de fájlalunk kell, hogy ez indítvány érvényesítését oly egyén sürgette, kinek elhivatásából és pályájából indulva ki, ugy hiszszük, kötelessége a világosodásra több-több módot és alkalmat nyújtani, a helyett, hogy annak élvezésétől valamely testiülettel elzárni segítse. *)

Eppen most veszszük egy szülői vigyázatlanságból eredt, szomorú esemény híret; a szomszéd Kaczko helységben ugyan is, egy négy éves kis leány, a sertés-óiba bujt be, a malaczokkal játszani; a malaczok vitására elősiető koczák azonban, szegénykét éktelenül elmarczangolták, s jelenleg a helybeli kórodában gondos ápolás alatt van, de alig ha életben marad. 13.

Zilah, máj. 17. Ha a közélet és irodalom mezejére az 1848 előtti multtal szemlélve, összehasonlítva tekintet vetünk, az eszmék tisztultságát s — mi ezzel karöltve jár, — a nemzeti haladás mozgató elemét, a hatásra, munkásságra törekvő közszellemet illetőleg, igaz, drága áron vásárolt, de gyarapodást tanúsító eredményre jutunk, **) s bárha a rendelkezésünkre álló té: a viszonyok korlátai között kevesebbre szorult is: az eszmék önmagoknak szoktak mezőt nyitni. Minden kornak van istene, miként a költő mondja, mely magát érvényesíti kéréslehetetlenül. Csak igyekezzünk vállvetve a nemzeti erőnk izmosítására szolgáló szellemi és anyagi emeltyük ügyes felhasználására, a siker előbb vagy később, — hiszen nem csupán a jelenért kell munkálkodni, az is elég, ha a jövőnek alapot hagyhatunk — el fog következni. — A mondottakat elfogadva, nem tartunk azokkal, kik csak az özönvíz előtti hirlapirodalmot vélik a vidéki levelezés arany-korának; sőt, valamint a községi élet jelen mozgalmait nem tapintatos buzgóságra, okosbírásgra, hanem csak a mozgási tér korlátozottabb voltára nézve engednek az akkoriaknak, ugy a vidéki levelezés is, a naponként emelkedő cultura következtetéséppen, nem szellemi ereje, tájékozottsága, hanem egyedül a körébe tartozkodó tárgyak tekintetében eshetik kifogás alá. De ezért nem ötlet kell okolni. Csak legyen, ki az erő-

* Mink is ugy hiszszük, mint valószínűleg az előttünk ismeretlen érdekelt, hogy a világosodásra az nyújt módot, ha a szellemi termékek megszerzésére, mit az egyén meg nem bírhat, a társulat képesítetik. Ez pedig csak ugy elérhető, ha minden, kinek arra módja van, oda járul a társulati ügyhez részvénnyel, és a „nem adozunk“ elvét a szellemi téren alkalmazni megszük. Erdélynek tán vélte az, hogy az olvasáshoz ingyen kívánna jutni, és sajnálja fillérét a könyvtér, hirlapért az is, ki semmisgeket száz annyit dob ki. Az ifjúságot nem menti ki semmi szellemi adókötelezettsége alól, sőt éppen annak kellene a társulati téren legtöbbet áldozni a művelődési eszközökért. Egy casino sem képes azon jogot megadni tagjainak, hogy azok ingyen tagokat vezethessenek be — csakis vendégeket 4—3 napra, — s a mely ily intézet legtöbbet tehet a vendégek irányában, ha részvényszegeket bizonyos részben alább szállítja, s a szegényebb sorsu szebb tehetségű nevédekkel kérelmezésre közsavazás útján, díjtalan is tagul befogadja; eleget tesz hazafi kötelességének. Egy oly kis népességű várostól pedig, minő Dézs, a generositás ily terén többet nem kívánhatni, mint a sokkal nagyobb városok hasonló testiuiteitől. Szerk.

**) Nem mondhatjuk azt. Azon kort melyben, a közszellem hirlapokban, ország és megyegyűléseken az eszmék folytonos forgalmában fejezte ki magát, nem érjük utól. Szerk.

ket, tapintattal és jóakarattal összpontosítsa, és kalauzolni tudja, s csupán a rozszakarás fekete lelke fog okot keresni, hogy lemondasson pangó szellemi életünk újjászületésének biztató reményéről. — Ezért, s ily nézetek befolyása alatt szedegetjük pár év óta a nyilvánosság számára, környékünknek, példa vagy emlékezet okáért feljegyzésre érdemes eseményeit, mely registratúrát, kellő szempontokból kezelve, maga helyén (t. i. Polit. lapban) a világ minden statistico-ethnographiájánál kívánatosabbnak vélünk, mint melyeknek napi sajtón csak annyiban lehet helyök, mennyiben az időszaki tudósításokban érdekelt localis viszonyok megértésére szükségesek, — mit mi e lap első folyama 2. szban részletesen megtenni el nem mulasztottunk. — Ennyit némelyeknek a tárgy körüli tév felfogására. Azt az egyet pedig bizonyosan tudjuk, hogy ha a csicsókáról innók is tele egész leveletünk, mégis üdvösebb, és magunkhoz méltóbb dolgot cselekednénk, mint ha egy tudákos irodalmi szelmalom nyegle kepelésére vesztegettük volna a szót, midőn a feleletet Phaedrus vadkanjánál (lib. t. fab. 20) ugy is akarmikor megtalálja.

Casinónk f. é. apr. 24-én kezdve, három esztendőre ismét megalakult. Évi részvénye, negyedeönt fizetendő 4 pfta határozatott, s tagjai száma megközelíti a kilenczvenet. Jövő félévre megrendelt folyóiratok: „Pesti napló“, „Magyarsajtó“, „Kolozsári Közlöny“, „H. Futár“, „Déliab“, „Falusi gazda“, „Erdélyi g. egyet havai füzet“, „Lipesei“, „Illustrierte Zeitung“, és az „Ostdeutsche Post“. A billiárdot, mely pedig a körülmények szerint, s mint jövedelem-forrás is, a casino egyik első kelléke lenne, szükséges helyiség hiányában felállítani mindaddig nem lehetett.

Műkedvöllő társulatunk közelebből három szini előadást tartott. F. hó 7-én: „A vén bakancsos és fia, a huszár“, népszimű Szigeti Józseftől; 9-kén: „Kemény Simon“, drámai költemény, Kisfaludy Károlytól (1. felvonás közben szavalmány); 10-én: „Nőtlen férj“, szegény Obernyk ügyes szerkezetű, mulatságos vigjátéka — adatott elő; az első szép számú, a második, mely itt többek közt, most esztendeje is el volt játszva, szerfelett gyér, s ez is leginkább a szaválás végett gyűlt, a harmadik meglehetősen közönség előtt.

Mult febr. elején, melyekről még mindaddig nem referáltunk e lap t. cz. olvasóinak, szintén két rendbeli előadás történt: u. m. elsőben: „Dén es, vagy a királyi ebéd“, dráma 4 felv. Szigligetitől, másodsor: „Férj egy órára“, vigjáték, Kovács Páltól; „Fősvény, vagy: nem mehet ki a szobából“, Kisfaludy Károlytól, — szavalmányokkal fűszerezve. A bevétel a kereskedői olvasó-egylet könyvtára gyarapítására, pár mult decemberben elégett városi lakos segélyezésére, s a társaság költségei fedezésére fordittatik. — Jövő héten ismét két előadás lesz.

A napokban, határszéli oláh tolmács kíséretében két turbános török útás érkezett városunkba. Mi is a bmulásra gyűlt csoporthoz csatlakozván, minden, keletre és nyugatra sarkalló nyelvindományunkat kimerítettük, hogy velök közlekedésbe ereszkedjünk, — de siker nélkül. „Numá turcstye“ — mikint a tolmács mondá; a mit pedig nekünk a „paster chimieris“ egyik mélylümű bajnokával szölvá: — Káviár. Vezetőjök által annyit megtudtunk, miszerint ezer db ös z v é r t akárnak ösze-

vásárolni; innen, Hadad, Zsibó, Krasznára, s viszafelé Sz. ujjárra szándékoznak. — 15 évvel ezelőtt még voltak itt; lóháton utaztak, s ezüst és arany pénzzel fizetnek, R. L.

KOLOZSVÁRI NAPLO.

— E hó 26 és 27-dikén kezdve folytonosan érkeznek városunkba férfiak és nők, kiknek arcaikon a megszabadulás öröme ragyog, kiket Ő cs. k. Apostoli Felségének kegyelme a hosszabb bűnhődés sulya alul feloldozván, családjuknak, véreiknek, rokoniknak viszsaadott.

— Muzeumunk számára B. K. ur egy tallért és egy aranyot tett le szerkesztőségünkhez, mit illető helyre kézbesítünk.

— A mint értesültünk, nem sokára Kolozsárról az Óvárban a szentlélek-utczát a sétautczába át fogják vágni. Ez igen észszerű vállalatnak nagy hatása lesz az Óvár légtisztítására s szépitésére. Ugy halljuk, hogy a lerontandó házak kisajátítása aláírás után vitelnék át. Ez idves szándék élén Tauffer József ur áll.

— A sétautca mellett egy nagy trágyatanya rontá a szép izlést. Örömmel látjuk, hogy az illetők figyelmé ide is kiterjedt, s most korlátok vonataknak e nem dicsőséhes köröl, s a gaz oda borsada eltiltatott. A városok lényeges kelléke a csín minden zugában, s várhatni, hogy a várfalak alatti szűk és ronda sikatorokra is figyelem fordittassék.

— Hiteles helyről azon örömdetes hírt veszszük, hogy Erdélyre nézve az általános urbéri kárpótlás már mindjárt kezdett veszi, s tán a hivatalos Sieb. Bote legközelebbi lapja hozandja néhány volt földesur nevét, ki legelőbb jutand az állam-kárpótláshoz. Olvasóink kegyelmére mink annak idejében kísérni fogjuk a hivatalos lap értesítéseit.

* Borreoi Bordoló lovag, altábornagy ő excellja, kormányzó herczeg ő magasságának adatlusa f. évi május 21-dikén szolgálati éveinek ötvenedikét töltvén be, jubileumát Szebenben nagy ünnepélyességek közt tartotta fel, mely alkalommal mind a katonaság, mind a város polgársága részéről a legnagyobb tisztelést és rokonszenv jeleit nyújtattak.

* A multkor irtuk volt, hogy Sárkány helységbe a villám kiütvén, 90 ház lett a lángok martalékává. A legmelyebb elismeréssel kell most még azt is megemlítnünk, hogy Brassó közséje mindjárt a harmadik napon e szerencsétlen eset után, több szekényi élelmiszereket és 200 pft készpénzt küldött, mit személyesen kiosztandó cs. k. kerületi kapitány és helytartósági tanácsos Grüner ur a helyszínen azonnal kiosztott.

* Május 23-án reggel 7 órakor Ő cs. k. Felségnek Albrecht Főherczeg-főkormányzó ur Ő cs. Fensége, Grüne gróf altábornagy ő excja, s a legfelsőbb környezethez tartozó többi személyek kíséretében megkezdék az országnak első további beutazását.

* Debreczen városa polgármestere az Ő cs. k. Apostoli Felségeik Debreczenben leendő ünnepélyes fogadtatásukra fölláhtott díszes banderiumnak egy szép és lelkes, a Fejedelem iránti tántoríthatlan szeretetre és hűségére buzdító beszédet adta át a zászlót. A polgári banderium régi zászlója az idő viszontagságait közben elenyészvén, egy egészen új zászló ez; egyik oldalán Magyarországi címere díszlik a fölirattal: Hazádnak, királyodnak élj oh magyar! másik oldalán pedig az anyaváros címere, a bárány és fölirattal: a trón oltalma tehet naggyá! Piros szín oszlik el a zászlón, s tiszta fehér ezüst-szín folydogálja át a pirosat; az ezüst rojtok, melyek a zászlón függnek, meg egy szentendőt meghaladtak, s a leváltár poros rejtékéből kerestettek ki.

* Róza Sándor elfogatását illetőleg írja a „T. Lapok“ levelezője: „Róza Sándor Katona Pál nevű komjának, ki a tanyán lakik, s ki neki — mint maga is bevallja — 8 év óta menekéshelyet szokott adni, 14 nap előtt 200 pftot adott által, hogy számára paripát vásároljon. Katona azonban félvén, hogy a még nál levő 9 ökröt s pénzt is kénytelen lesz visszaadni, napról-napra halasztotta a dolgot, míg végre Róza elvezetvén türelmét, visszakérte pénzt. Ebből összeveszés eredvén, Katona el akarta fogni Rózsát, mire ez éltét védelmezve karjába s ezombja felső részébe lött. — Katonán ezt látván, ballát ragadott, s megsebzé Róza fejét, miközben a lövésekre több szomszéd is megérkez-

kisszerű kegyetlenkedést nevelésének találván, a kicsikart nagylelkűségé bosszu, elfojtott hangján mondá: —

— A signora, ugy látszik, Balint barátomban többet talál fel, mint egy régi jó ismerőt. Köszönje természetesen nagylelkűségének, hogy forró ohajlását teljesíteni engedem. Részemről visszaadom szabadságát. E percztől fogva Balint fog rendelkezni az asszony sorsa fölött. Isten hírével, kövesse őt sátrába, legyen az ő rabja, vagy ha örömeire szolgál, köszönje neki teljes szabadságát.

S mielőtt feltartóztatatlak, felindultan rohant el, ki a sátorból.

Ujlaki és Norina magokra maradtak.

— Mi volt ez, signora? — kérdé amaz egy rövid percznyi elmékedés után; — hogyan magyarazzam magamnak e sajátságos jelenetet?

(Folytatjuk.)

EPERFA-NEVELES ÉS SELYEMTERMELÉS.

(Folytatás.)

— 1800-ban január 24-kén tett tudósításában a királyi kormányknak azon meggyőzés fordul elő, hogy director Galaratti nek 1786-ban tíz évre ugy engedte meg 1144 frt fizetéssel, hogy az országra háromlalt hason és a selyemtermelésben célzott előhaladás kimutatassanak, midőn a tíz év réz lefolyt, Galaratti a tartományi főbiztosság útján ennek kimutatására szólították.

Galarattinak bizonyítván nélkül ezt illő tudósítására felszólítja a királyi kormány főtartományi biztos báró Rosenfeld Adrást a felől, hogy Galaratti eleget tett-e kötelezéseinek és fizetését megérdemli-e tovább? véleményét adja.

A vélemény mindazáltal kimarad, míg Galaratti ismét kölcsönért folyamodik, 6000 frtért valamelyik közpénztárból; 1808-ban december 5-kén tagadó választ kap, báró Bruchenthal pedig a számszemet grófia azon felszólítást kapja az erdélyi kormánytól, hogy mivel a már meghalálozott b. Rosenfeld a fen-nebbi ajánlatnak eleget nem tett, azon rendeletet maga teljesítse. 1809-ben ápril 10-kén végre írja b. Bruchenthal Mihály,

hogy Galaratti mostanig mind távol volt, csak most jött vissza, gutaütés érte s ennek következtében meg is halt. A királyi kormány tudásul veszi azt s június 2-kán 1809 azt rendeli, hogy a Galaratti hagyományában találtat s selyemtermelési illető irományokat küldjenek be; midőn ez teljesedett, 1809-ben aug. 10-kén ajánlja titoknak Bedeusnak az eperfák ültetéséről és a meglevő ily fák pusztításának megvédéséről készítsen egy tervet, a selyemtermelésnek az ország hasznára ujonnan felélesztés tekintetéből.

A vele küldött irományok közül nem érdekéllkülek a következők: 1800-ban 3899 szám alatt azt mondja Galaratti a k. kormányhoz, hogy a jelentékenyebb városokban epermagot s ágakat ingyen adott, melyeknek ültetvényét több éveken keresztül a magáéból tartott emberekkel vezette, és így az eperfák számát az országban sok ezerekre szaporította. Eppen így a jelentékenyebb helységek lakóit, sajátjából fizetett emberek által, a selyembogar-növelésben is utasította s maga is utasította. A selyemtermelés Szebenben tetemes költséggel, nagyban, több éveken keresztül a tanítás céljából vitte. Es több ízben saját költségén tapasztalt selyemtermelőket, fonókat, festőket és szövőket hozatott Olaszhonból, egy arra alkalmas házat vásárolt, nagy költséggel fonódat állított, a nélkülözhetlen gépeket megszerezte, ellátta munkásokkal és erre több mint 21000 forintot költött. Végre csekély ereje mellett vagyonának egész feladózásával, minden más segedelem nélkül egyedül oda vitte, hogy ő a legelsőbb erdei selyemből

1790-ben 168 font
1791-ben 175 „
1792-ben 163 1/2 „
1793-ban 166 „
1794-ban 158 1/4 „
1795-ben 161 „
1796-ban 153 1/2 „
1797-ben 159 „
1798-ban 162 „
1799-ben 167 1/2 „

együtt 1633 3/4 fontot saját pénzével beváltott, nem számítva az erdélyi selyemnek jelentékeny mennyiségét, melyek a termelők által Nagyváradra adattattak el.

Ezenkívül van még a gyárban 2932 1/2 font selyme, Bánáthól, Magyarhonból, Bécsből és 3453 font erdélyi floret selyme megkészítve, bel- és külföldön letéve.

1800 szeptember 13-án hírtőlég b. Rosenfeldhez irányzott s sok zárlékkal támogatott iratában Galaratti, mint selyemtermelő director, maga igazolását tárggyazza, mely szerint ő a selyembogar-tojásokat nagyobb részét Olaszhonból, némelyeket Törökhonból is hozatott. Utasítást a selyemtermelésben adatott az általa határozott főállomásokon, Károlyfejérvárt, Segesvárt, Szászvároson és Szebenben, az általa foglalkozásra hozott emberek által. Voltak ilyenek olasz 10, müncheni 6, bécsi 16, Lemberg-ből 3, Bukarestből 5. Tehetetlensége miatt utoljára csak 7-en voltak hazabeli gyárában. Az ingyen kiosztogatott epermag általa egy jegyzéke szerint 3268 forint áru volt.

Huszonnégy évekig volt Galaratti Erdélyben selyemtermelési director. Mint eperfa tenyésztőnek kétségen kívül érdemei vannak, de a selyemtermelésben, mely rendeltetésének főczélja volt, nem boldogult. Akadályozta ebben az ő igen korán jött selyemgyára, melynek folytatására forgó tőkéje nem volt. Megbuktatta így az országnak kiszámíthatatlan kárára, ezen hasznos s József, Leopold és I. erencz császárok által, oly segély-gazdagon pártolt intézetet, mely ha az eperfa-elterjesztés, a népek elméleti és gyakorlati selyemtermelés-tanítása és a gubóknak készpénzbeli beváltása s nyers selyemmel motóllálása mellett maradt volna, ezen pénzszerzőny hazába ezer s meg ezer forintokat hozott volna be.

Hogy ez nem teljesedett, annak oka az akkori erdélyi kormányban is van, ki Galarattit a maga szerencsétlen selyemgyarával eltúrte s van abban is, hogy a 10,000 arany korona-ajándék ezen hasznos iparágat elvonatott.

Foglalkoztak az 1810-i diki ország rendjei is e tárggyal, jegyzőkönyvök 588,590 és 748 lapján s átadták a királyi kormányknak az ügyet, hol egészen megakadt. 1827-en Blaszkovics József a selyemtermelésről egy rövid oktatást adott be magyar nyelven 200 példányban a kir. kormányknak s ez 1827-ben június 8-kán egy-két-három példányonként közölte a hatóságokkal, közönségesse tétel és használat végett, de inkább a levéltár irásai szaporítására szolgáltak.

(Folyt. követh.)

vén, Róza, ki subája miatt nem volt képes kezét szabadon mozgatni, éppen mikor ki akarta gömbölni subáját, egy férfi által földre terítettett, s azután szorosan megkötözték. Ez szombaton történt, s még azon éjjel duplacsövű fegyverekkel ellátott négy s több villás ember Szegedre kísérte, hol a megyeházhhoz vitehette; onnan előbb a városházához, majd a várba szállított, hol szobájában két ór, s az ajtó előtt is ugyanannyi áll. Katona Pált a kórházba vitték, s rövid idő múlva meg fog halni, mert fene támadt seibeiben.

* A Ratibor melletti vasúti alagut éppen munkában lévén, majus 10-dikén éjjel nagy részt összeomlott. A sziléziai Vilmos pálya-társaság ez által igen nagy kárt szenvedett, mert az alagut építése eddigelő már 700.000 tallérba került.

* Egy bécsi lap azon hírt hozza, hogy a csehrendszer halálós órája közeledik, s hogy a helyébe lépendő ipari társulatoknak inkább emberbaráti azaz kölcsönös segélyezésre számított, mint kizárólag mesterségbeli irányuk lesz.

* A Rozenzweig Antal felelős szerkesztősége alatt Győrött megjelenő „Raaber Geschäftsanzeiger” című kereskedelmi és szépirodalmi lap első számát éppen most vettük; csinos kiállítás, ügyes felosztás és rövid tartalommal jellemez. Legelőször a szerkesztőség intéz néhány szót a közönséghez, melyekkel a lap irányát szabja ki; azután kereskedelmi érdekű leveleket közöl Győr, Pest, Mosony és Bécsből, s végül bécsi gabonaárát ad. A tárczában Virághalmi F. novelláját s egy tárczalevelet olvasunk. A lap hetenként kétszer egy-egy félíven jelenik meg, s előfizetési ára egész évre 6 frt 30 kr. p.

* Mészáros Károly és Gyűrűs Antal előfizetést nyitnak „Magyar évkönyv” című irodalmi vállalatára az élet, tudomány, politika, művészet, irodalom és nemzetgazdaság egyetemes köréből. Szerkesztők úgy hiszik: nagy szükség van egy oly irodalmi közlönyre, mely határozottabban irányú s velősb olvasmányokat nyújtson a művelt közönségnek, mint a pillanatnyi szórakozásnak hízogó s csaknem a ponyvairodalom szeméttességgel telt, s most majdnem minden szellemi tért előzönő, ugynevezett népies vállalatok. Ezen időszak, s minden öt héten 6-8 sürűn nyomott íven megjelenendő irodalmi közlöny még ezen év június havában megindul. Előf. ár egy évi folyamra 6 pft.

* Szegeden a mint több lap írja, Burger Zs. könyvtárú engedélyt nyert egy politikai s ismeretterjesztő hetilapra, melynek szerkesztőjül Pesti Frigyes urat, a temesvári inparka titoknokát ohajtja megnyerni.

* Velenczéből táviratozzák, hogy gróf Rádeczky tábornagy ő excellenciája f. hó 21-kén a szobájában elesett és bal lábát eltörte.

* Porosz lapok írják: Annak idejében köztűnt, hogy Magyarországól protestáns küldöttség volt itt, mely evang. hitorszósági iránti részvételre hívták fel az itteni s másutt közönséget. A legjelentékenyebb segély, melyet számukra ki lehetett eszközölni az volt, mely m. é. aug. 24 kén s következő vasárnapon az ország evang. templomaiban gyűjtették. E gyűjtés többre rugott 6000 tallérnál. A pénzük felhasználásának módja egészen megfelel a királyi részvétel és bölcseségnek. Ő Felsége Bécsben levő követé Armin gróf által a magyarországi protestánsok különös szükségéről tudósítást kivantott magának, s a bejött pénzsegély a szerint fog elosztani, hogy ne igen kis részletekben egyes községeknek, hanem nagyobb összegekben azon intézeteknek adassék, melyek elkerülhetetlen szükségesei nekik. Így például a felső-őlvölgyi tanintézet, mely már sokszor részesült a Gusztáv-Adolf-egylet jótéteményeiben, 2500 pftot kapott, miáltal az intézet azon állapotba jön, hogy fönmaradása feltételeinek könnyebben megfelel. Hogy e kiosztásokra a javaslatokat a felső egyháztanárs ad, említeni se szükség, mert, mint tudva van, a gyűjtés e alóság kezében van.

* A magyarországi protestánsok számára csak Poroszországban begyűlt adakozások — porosz lapok jelentése szerint — 6000 s néhány száz tallért tesznek, melyhez Berlin 381 tallérral járult. Hogy ez összeg szerfölött meg ne oszoljék, a porosz király kívánságára az, az evangelicus és reformált pap- és tanító-képző intézetek s gimnasiunok közt fog kiosztatni.

* Egy köztisztelőt hazafitól Pesten, a ki nevét nyilvánítani nem akarja, a „Magyar Sajtó” szerkesztőségéhez következő igen becses sorok érkeztek be: T. szerk. ur! A port, mely a leghuzamosb esőzés után is a legcsekélyebb szél alkalmával förtéges fellegekbe burkolja utcáinkat és Európa egyik városában se terhebb és borzasztóbb mint éppen Pesten, kétségkívül minden időben kellemetlennek és elviselhetlennek tartjuk, de fővárosunk e poros állapotjának mindnyájunkra nézve pírító szegényét akkor érezzük leginkább, midőn, mint most, nemcsak a legfényesb bel- és külföldi vendégeket fogadja kebelében, hanem több hetekig magának a Felsőges Uralkodó Párnak s nagy udvarának székhelyéül szerencsés szolgálhatni. Így esetenbendanyiszor erősebben megújul bennünk az ohajtás, ezt a példátlan port fővárosunkból örök időkre száműzni, azáltal t. i. hogy azt vagy a felundaparlón s Rákoson verő futóhomok célszerű megkötése vagy begyűjtésével sítb. eltávolítjuk, vagy a hollandi utcaöntözést közös erővel életbeléptetjük. Ehez képest elhatározzam, miként azon esetre, ha ezen eszén, mit bizon hiszek és remények, valamely lelkes férfiú vezetésével alált felkarolatlak. A szükséges pénzalap növeléséhez most ötven pftot, ezután pedig előlegesen tíz évre évenként öt pftot felajánlok és kötelezek. Egyébiránt kijelentem, hogy az alakulandó pénzalapnak mulhatlanul a jelen ünnepélyes alkalomra vonatkozó alkalomszerű elnevezést ohajtanék adni. Pest, 1857. máj. 2-kán.

* Az ajándékok közt, melyeknek Siam császára Napoleon császárnak kedveskedett, elefántfogak is vannak, melyek a közlebről kimúlt szent fehér elefántéi voltak. Szokás Siamban, hogy az elpusztult idol serénye és farkszőre a birodalom legfőbb hivatalnokai közt osztatnak ki, míg a fogakat csak koronás főeknek ajándékozzák.

K Ü L F Ö L D.

Magyar vezér a cserkeszeknél.

(A „Bohemia” után.)

Hetek óta szárnyal a hír Európában, hogy a cserkeszek egy Konstantinápolyban tartózkodó magyar választottak vezéröknek, s ez, pár száz magyar és lengyel menekült kíséretében, angol hajón a hegylakók országába vitorlázott. Az orosz követ panaszt tett érte a portánál; vizsgálat történt, s néhány pasa compromittálva lön. E közben Cserkeszkon bércei közül az új tábor-

nók győzelmi kiáltványa hangzik, s százféle részlet körül napvilágra a hirtelen nevezetessé lett ember felől, a világ minden nyelvén.

E férfival több éven át egy városban élén, midőn csaknem naponként volt alkalmam látni és vele beszélni, bárkinél is több módomban lenne róla adatokat közölni. Azonban, őszintén megvallom, soha sem vettem valami olyas kivalót észre rajta, mi egyénisége iránti mélyebb figyelemre ösztönzött volna, habár választékos külsőjéről némi kalandoriasság soha sem hiányzott.

Mehemed bey, cserkesz vezér neve: Bangya Nepomuk János Illosfalváról. Atyja csekély vagyonu nemes ember Komárom-megyéből, tiszta magyar eredetű és katolikus vallású Oskolába Komáromban és Pozsonban járt, s mint legtöbb fiatal ember az időben, törvénytannulásra volt kíváncsi. De a gyermek ily komoly foglalkozásra nem volt hajlandó, s inkább katonának állott. Én akkor ismerkedtem meg Bangyával, midőn Bécsben a magyar királyi testőrseregénél volt; szolgált-e a rendes hadseregénél, nem tudom, habár sokszor említette, hogy Rádeczky tábornagy irodájában dolgozott, s tőle a lincével néhány körmöst kapott. De János-gazda egyszerű — másszor olyat is mondott, mire nem lehetne kővárat építeni. A főváros tözserei azonban elhitték a pompás egyenruhában büszkélkedő magyarnak, hogy ő megmérhetetlen puszták és számtalan gulyák örököse, s módot nyujtanak neki, hogy comfortra és fenyezésre nézve az első lovagokkal vetekedjék. Jatszott, lovagolt, kocsi-kázott, vendéglát, s különösen a színházat, hercegnőivel együtt pártolta, míg egy nap jónak vélte a váltótörvénnyel és adósbörtönrel ellátott Ausztriát elhagyni, s gárdista-pajtásainak istenhőzzádat mondani.

Ez 1840 elején történt; Bangya ekkor 25 — 27 éves lehetett. Most kénytelen volt elméjét megfeszíteni, hogy élelmét megkereshesse. Atyjától, kinek több gyermekre kellett gondot viselni — segélyezést nem várhatott. Miből élt Bangya néhány éven keresztül: talány; majd Pesten, majd Pozsonyban, majd Sopronban, majd Komáromban lehetett találni; mindig sárga keztyűvel, fényes — topánban, — vendéglőben kelléssel, kávéházban tekeőrral mindig a leghizalmasabb lábon, úgy hogy barátait és ismerőseit tetszése szerint megvendégelhette. A vendégszeretethez, magyaroknál annyira kiváló vonása, Bangyánál szenvedélylyé fokozódott, s azon nemes oldala is megvolt, hogy a szükségben levőket telimarokkal gyámolította. Miképpen telt meg tárczája mindannyiszor bankjegyekkel, nem tudom; de tudom, hogy úgy nevezett jó barátai számára nem egyszer kiürítette. Éppen oly jószívű, mint életvidám és könnyelmű frater volt.

Elpárologván az első ifjuság mómora, Bangya szép természeti elmeképességet fejtett ki a hazai viszonyok nyugodt és való felfogásában. Nemcsak Ausztriát és osztrák Olaszországot ismerte meg, hanem német olvasmányokkal is foglalkozott, s abból egyetmást merített, mi honfitársai előtt új volt és új maradt. — Bangya beszélt és írt németül, választékosan és ékesség nélkül ugyan, de folyékonyan, — a nélkül, hogy a szót és kifejezést keresnie kelljen, többnyire nyelvtanilag szabatosan; magyarban, mint szónok, hangzatos szerv, egyszerű előadás, értelmes tagolás által tűnt ki.

Ezen előzményekből már kivehetőleg, Bangya az irodalomban keresett működési tért. — Az 1840-ki országgyűlés után a magyar journalistika nevezetes képességeket hozott napvilágra, s minden körre izgató befolyást gyakorolt. Kiöztönözte Bangyát magyar irodalmi tollkísérletekre, nem tudatuk; a német sajtó számára a „Pressburger Zeitung” akkori szerkesztője, Neustadt Adolf nyerte meg. Nem emlékszem, adott-e valaha Bangya önálló cikkeket; többnyire magyarbéli fordítások és átdolgozások voltak, melyeket a cenzúra parancsához képest, a német-osztrák közönség számára kellett idomítani. Mégis annyi szellem lapangott bennök, hogy maga Liszt Fridrik, a híres nemzetgazdász, midőn Magyarországot meglátogatta, figyelmes lett reá s ösztönözve érezte magát, vele közlebbi ismeretségbe lenni. Ki sem nevetett jobban Liszt e tévedése fölött, minélfogva Bangyát rendszeresen képzett politicus- és nemzetgazdász-nak vélte, mint éppen Bangya, ki a tudományos értekezések veszedelmes kötelezése alól avval vágta ki magát, hogy a hírneves német írónak, mestere és vezére gyanánt, Neustadtot mutatta be.

Neve ékképp egész Magyarországban ismeretessé lön, mert a németül író magyar ritka madár volt, még feltűnőbb vala pedig azon körülmény, miszerint a német elem, a magyaroskodás pezsgése közepett is, érvény- és tekintetért harcolt. Vajon ily irányt képviselt-e Bangya, vagy csak eszközül szolgált, melyet felhasználtak: bizonytalan volt; — mindazáltal olyan híre ment el, s a felekezetek és vezetők, már az 1843-ki országgyűlés alatt versenyeztek barátságáért.

De azon remény, hogy ez uton megyei hivatal vagy egyéb alkalmazást nyer, nem teljesedett be. Bangya, minden házához viseltető előszeretete mellett sem volt vak a régi alkotmány gyógyíthatatlan fogyatkozásai irányában, s talán inkább ösztönből, mint öntuda-

tosan, nagyon mérsékelt politikai nézeteket táplált; s határozottan nyilatkozott a nemzeti párt némely túlzásai ellen. Ennélfogva ezen oldalról nem sokat várhatott; a másikon pedig az eddigi roónak homlott viszonyaival, pártfogást szerezni nem vala kílátása. Szorongatva, támasz nélkül, megfosztva minden létfenntartási eszköztől házasság által igyekezett révpártra jutni. Egy, Pozsonyhoz közel, Bazinban lakó, tetemes vagyonu, de nagyon fősvény hírből álló megyei hivatalnok leányát kérte meg. Bangya csinos ember; termete 5 1/2 láb körül; széles mellű, szilárd, egyenes járásu; gazdag növéssű, setét-barna haja, kissé alacsony homlokán elválasztva, finom metszésű, sápadt arcot vett körül. Szája, orra, szépen alakult; szürke szemei fölött, tömölt szemöldök vonul el. Szóval kellemes és megnyerő egyéniség volt, mit választottjáról nem lehetett mondani; ajánlata elfogadtatott, — s apósa házába költözött.

Nem sokára menyegzői utazást tett, hanem csak neje nélkül. Frankfurtban keresztül — (mely alkalommal Prágában megállott, s az „Arany angyal”-nál volt szállva) Marseillebe ment, s onnan Algierba hajózott. Mi célja volt ez utazásának: bennő barátjai előtt is titok maradt. Hónapokig kószált az algieri frank gyarmatokban; mint önkéntes, néhány csatápatában részt vett; később beszélt, hogy az idegen legióban néhány magyarral találkozott.

Megterve e különös kirándulásból, nagyon szerény visszavoulatságban, s úgy látszik kedvelen körülmények közt élt, apósa házában.

Hirlapirói működésre való kedve is elszűnyadt; legalább az időben nevét sehol sem találtam.

(Vége következik.)

Anglia. A parlament az eskü-bíllal foglalkozik. Már régebbi idők óta főként Russel lord sokat küzdött a hűség-eskü azon pontjainak kitorlése mellett, melyek az izraelitákat mint nem keresztényeket a parlamentből kizárták. Most Palmerstonnak sikerült az alsó házban egy módosított bíllt átvenni. Volt ugyan vitalkozás a zsidók ellenében, de Palmerston kiemelte, hogy oly zsidók, kik a parlamentbe törekszenek, értelmiség s vagyon tekintetében az előkelő osztályhoz tartoznak. Valahányszor az orságnak nagy tőkékre volt szüksége, mindig a zsidók segítettek, becsületes és előnyös feltételek mellett. S mit féltek néhány zsidóktól a keresztényiséget. Keresztény még soha sem lett zsidó sat. Reményli, hogy e bíllt a felső házban is átviszik.

— Az angol-persa békekötést apr. 14-én a Sah aláírta, és így vége van már az angol-persa viszálynak, mely — a mint az Observer megjegyzi — nem az angol részről terjeszkedést Persiában, tartá feladatának, de czélja volt gátolni, hogy az oroszok benyomulhassanak éjszaki Persiába. Mind a mellett, hogy az angol fegyvereket ottan szerencsés kísérte s sokfelől csődültek az arab törzsek az angol zászlók alá; az angol hadsereg ki fog vonulni, mihelyt a béke feltételei teljesítve lesznek. Ezen feltételek szerint a persák visszaadják Heratot az afghanoknak. A kötések kicserélése Bagdadba fog megtörténni.

Az angol felső házban gróf Malmesbury panaszt emel a miatt, hogy a St. James park szépitésére 14,000 fontnyi nagy összeget pazaroltak, lord Granville megjegyzi, hogy az e részbeni kiadások 11,000 fontra rugnak, s nézete szerint a park javítása, mely a nép egészségét és mulatságát elmozdítja, nemzeti érdekű dolog.

Boldog angolok, hogy még a nép időtöltéséről is nemzetileg intézkedhetnek.

— Az angol királynő sir Jametsee Jejeeel hoy lovagot Bombayban, az egyesült királyság bárói czimével ruházta fel. A nemes lovag, ki szegény ifjúból üvegkereskedés által India leggazdagabb emberei egyikévé küzd fel magát, folytonos jöttei által méltó igényt szerze a fennebbi kitüntetésre, ki 500,000 f.-nál többet adományozott közczélokra. Az angol-indiai bennszülöttek mind több önértetre emelkednek, s az alkotmányserető angol monarchia a barbarokból virágzó népet teremt a pálmák országában.

— Londonból írják, hogy Victoria királynő újszülött lányának keresztelője jövő hó közepe tájját fog fenntartatni. A keresztülők Kent hercegnő, a királyi (royal) hercegnő és Frigyes Vilmos porosz trónherceg leendeknek, s Beatrix, Mary, Victoria, Feodore nevet kapand az újszülött. Maj. 16-án Osborneban titkos tanácsülés tartott.

A Chinában ideiglenesen megszüntetett hadi munkálatok Hongkongból vett hírek szerint alkalmasint új folyamotba indulnak az angolok részéről mihelyt elég hadi hajóerő érkezik. E pillanat már nincs is messze. Zenobia gözös 4 ágyuval, 425 emberrel már rég partra kötött, az Inflexible hat ágyuval, a Starling két nehéz ágyuval szintén megérkeztek.

— Chinából a francia kormányhoz értesítés küldetett, miszerint a pekingi udvar a huéi udvarhoz fordult segélyért. A császár, kinek országa éjszakan Chinával, keleten és nyugaton a chinai tengerrel határos, a

legbatalmasb szomszédja a mennyei birodalomnak, China azonban nem jutott sikerhez a hűei udvarnál; a császár első színe. Keei Foszin, ki külügyeket kezel, a parti kormányzókhoz következő körlevelet bocsátá:

„A hatalmas császárnak, az én uramnak, a Csung-dynastia negyedikének nevében és az ő korlátlan parancsára közlöm veletek a következőt, a mit a legborzasztóbb büntetések terhe alatt teljesítetek. Bizonyosan hallottátok már, hogy nyugoti emberek és a felséges kínai császár, a mi szövetségesünk közt háboru ütött ki. Nem bocsátkozom e háboru okainak fejtegetésébe, melyek csak az előbbiek rovására irandók; csak tudatom dicső uralkodónk szándékát, mely oda megy ki, hogy ő semleges marad, és se az egyik, se a másik fél mellett nem akar nyilatkozni. Ezen gondolathoz tartások hát magatokat, és soha, semmi alkalommal ne fogjátok se az angolok, se a kínaiak pártját. A császárnak, a mi urunknak nincsenek megbeszélési való sérelmei, nincs viselni való háboruja; ha azonban birodalmát megtámadná, akkor megszámlálhatatlan seregei, követve föl hívását, ellipornák az ellenséget, mely övele kikötni merészkednék. Tartások ezt eszettekben! — Kelt Hok Fuban (Hué), a második hónap 10-dik napján. — Keei-Foi-Szin.”

Az ananits császár „megszámlálhatatlan” seregei igaz hogy nem rugnak többre 150,000 főnél; hajóhada azonban annál tetemesb. Az országnak legalább is 20 millió lakosa van. Az udvar bevételei sem csekélyek, minthogy a földet nagy szorgalommal művelik, a császárt pedig nyolczad illeti minden gabonaműből, és tízed mind a külföldről bevitt kereskedelmi cikkekkel, mind a bőven fizető bányászat terményeiből.

Mily érdekléssel viseltetik egyébiránt Európának valamennyi tengeri állama a kínai vita iránt, onnan is láthatni, hogy a már tudvalevő államok közül — mint Haagból írják — már Hollandia is elhatározta, hogy hadihajókat küld a kínai vizekre. Ez eljárást egyébiránt könnyen magyarázhatni ind birtokai közelségéből.

Francoziaország. A Havasféle újság azon hirt hozza, hogy a tuileriák udvara e nyár folytán a szultán látogatásának is fog örövendhetni. A szultán utazásának főczélja az volna, hogy szövetségeseit az oláh tartományok uniojára nézve más nézetekre térítse. Ezen látogatás legclassicusabb oldala az, hogy ez a legelső szultán, ki Párisban látogatást tesz. Nem hiában kezdik Páris az európai monarchák Mekkájának nevezgetni.

Május 15-én tartott a nagy bucsu-ebéd Constantin hg tiszteleire az orosz követnél; Vailant, Havelin és Walewsky ministerek voltak jelen, s sok újdívatu francia notabilitás. A nagyherceg második rövid Párisban mulatása alatt egy vendéglőbe akart szállani, de a császár élénk kérésére ismét a Marsan-pavillonban vett szállást.

— A Moniteur egyik munkatársát küldé Napoleon herczeggel, ki a hivatalos lapok pazar költői szótárából vett szavakkal írja le minden élményét az utazó herczegnek, versenyezve a Norddal, mely Constantin utazásának legbőbeszédűbb tolmácsa volt.

— Napoleon hg a becsületlegio nagy keresztjét adta át a nagy tudományú Humbold Sándornak.

— Constantin nem igen nyerte meg a francia katonák tetszését. Többek közt ez állításra következő esetet

beszélnek: Vincennesben léte alatt különbféle alaku horozható lövéseket mutattak neki, melyek a tüzésérg védelmére számítvák. „Ezt az oroszoktól vették önk” mondá a nhg többször és hangnyomattal. „Igen is, az oroszoktól vették, még pedig a zold Mamelonon” felelt egy kisérletben levő francia tiszt.

— Dacára azon közövénynek, melyet a belügy-minister nem rég a tartományi főnökök önkényes eljárása ellen biztosított, a régi rendszer még mind tart. Így a meusei megyefőnök közelebből ismét két községtanácsot osztott fel. A lapokat egymásra integelik, s az önkényes fellépések rossz vért csinálnak a tartományokban. Aligha a választásokkal a kamara ment marad a forradalmi elemektől.

— A Piemont és Ausztria közt megszakadt barátságos viszonyok helyreállítására minden követ megmozdítanak. Hir szerint Boncompagni, firenzi szárd követ, felvilágosításra folytán a toskanai nagyherczeg az udvaránál levő osztrák követet alkudozásokba bocsátkozott a szárd-osztrák viszály kiegyenlítése végett. Azonban a Journal de Debats állítása szerint alkudozásról szó sem lehet, miután e lap állítása szerint a bécsi kabinet még mindig a szárd sajtószabadság megszorítását követelné, míg Cavour gróf a sajtó korlátait elég mérsékeltekné tartja. Párizsi hírek az orosz-osztrák viszály érdekében sem igen rózsaszínűek. Eszterházi Bálint grófnak Sz-Pé-tervárból eltávozásából szabadságideje használata végett vonnak következtetést. Azonban más versiók szerint éppen kezd hajlani Oroszhoz Ausztria felé.

— Ancona, maj. 20-áról írják. Holnaputánra terjedelmes elfogadási ünnepélyekre tesznek készüléteket. Egy ausztriai flotta pápa ő szentsége rendelkezése alá helyeztetett. A pápa itt tartózkodása f. hó 25-ig tartand, akkor kirándulást teend Jessibe, s 26-án tartandja bevonulását szülővárosába, Sinigagliaiba.

— Az orosz látogatásnak vége Párisban. E látogatás a lakosság tömege mellett minden nyom nélkül haladt el oly annyira, hogy még azon lapok is, melyek abból a napi esemény bizonyos nemét akarták alakítani, végre magok is igen sovány jelentéseket hoztak felőle. Ezen apathia általában nem állana ellenmondásban az udvari körök hangulatával; ott a nagy herceget majd igen is tengerésziesnek, majd nem eléggé leereszkedőnek találák. Első pillanatra mind a kettő nem látszik helyesen összeegyeztethetőnek, és mégis igaz. Hozzá kell tennünk, hogy a nagyhg Francoziaországban utazásánál már előre feladataul tűzte ki a nil admirari elvet. Már ez maga elegendő annak megmagyarázására, miért nem volt képes a franciaíknál rokonszenvel gerjeszteni.

Törökország. Már, hálá Istennek! a bessarábiai határszél is valaha szabályozva van. Orszország Bolgrád feloldozásáért az által kárpótoltatott, hogy a határ Kongaz mellett a Yalpuik folyótól nyugatra elválk, a nélkül hogy azt forrásáig követné. Törökország jó határt nyert. Két elsőszázt tábort ha állít atik fel, egyik Galaczba, a másik Szilisztriába, egy 50,000 ember erővel mindig lehangoltatnék az orosz azon szándékáról, hogy valaha Reni, Tulcsa és Izmailnál vagy máshol betörni vágyne. — Az európai biztosok már Jassyban vagynak, s az unionistákat nyírató Katargis hivatalától felmentet-

telt. Különben a bojárok és papok izgatnak az unio ellen, s a szultánhoz már is ment fel 63 névvel aláírott kérelem Moldva autonomiájának fenntartása iránt. Természetesen ez kedves a porta előtt, kinek itteni biztosa Saffet effendi nyíltan kimondá a metropolitának, hogy az ő ura a szultán nem akarja az unioi, s ő is teljes erejével ellennezi fogja azt. Ausztria pártolja etérten a portát, de Angolhon habozásával valószínűvé válik, hogy a két oláhtartomány nagy többségetől ohajtott unio át fog vitetni, a nélkül azonban, hogy valamelyik európai udvar adna oda egy frís fejedelmet.

U J P O S T A.

— Párisból mint szinte bizonyost írják, hogy a bajor király hivatalos közbejárást vállalt a nyugoti hatalmak és nápolyi kormány közt. Ugyanazon nap a pápai körut céljának a legatiok nyomor teljes sorsa megtekintését állítják. Mondják hogy különösen Ausztria és Angolhon kérték élenken a pápát hogy személyesen meggyőződvén a nép nyomoráról annak enyhítése felett intézkedhessék.

— Párisi hírek szerint a tunisi bey követséget kíván Bécsbe küldeni megszilárdítandó a szövetségi és kereskedelmi viszonyokat Ausztriával. Ausztria, mint az adriai tenger egy részének ura, szorgalmasan működik tengerészete kifejtésén s nagy előnye a jutányosság.

— Jassyból írják, hogy Vgorides herczeg tisztelettel viseltetik a biztosok iránt, de céljait gondosan elrejtí s kimondja, hogy azokról csak a szultánnak tartozik számolni. Uglátszik a kísérletek az ő megbuktatására eredménytelenek voltak, sőt példája felbátorítá az oláhországi kaimakamot is, hogy megszorítóbb szabályokhoz nyuljon az unio kérdésben.

— Csakugyan valósul Constantin herczeg látogatása Angolhonban. Fogadására zajtalan, de kielégítő készületek tételnek.

— A görög trónkövetkezés is kérdés alá jött s állítólag abban egyeztek meg, hogy az öt nagyhatalom képviselői Párisban vagy Londonban összejöjenek ezen kérdés eldöntésére.

— A Morn. Post értesítése szerint nagyszámu Londonban élő magyar menekült folyamodott az ausztriai követséghez utlevélért, hogy a császári kegyelmi tényt igénybe vehessék.

— A Wanderer értesítése szerint Klapka Genfben népes gyülekezetek előtt felolvasásokat tart az 1848—1849-dik hadjáratokból, s előadásai nagy figyelemmel fogadtatnak.

Sajtó hírad. Mult 75. számunk vezércikke számában I. hírlapon áll II. helyett, az Uj postában „Royal”, a royal” s ugyanott alább „Llyoa” a „Llyod” helyett, valamint a tárcavers 8-dik sorában „mosolyogtak”, „mosolyogtak” s a b. m. rendelet 4-dik sorában „megpillantának”, „megpillantának” helyett.

Bécsi hírlap. Május 23-dikán. Magyar urbéri pap. (80 1/2 Némzeti kölesön 84 1/4 Arany pénz 77%, Ezüst 57%.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

H I R D E T É S E K.

Hivatalos hirdetések

Kivonatban.

Ugyanaz f. e. márcz. 3-ról 813 sz. a. felhívja Szentpáli Józsefet, ellene, ügyvéd Veress Károly által, az enyedi ref. collegeumnak tartozó és szüleirol rea szállott 644 vlt 1 1/2 kr. töke kamatai iránt indított kereset védelmére. Targyalási hatánap f. e. június 15-e d. e. 8-kor. Részire kirendelt gondnok Pekri Adalbert.

A b. hunyadi cs. k. járáshivatal mint törv. szék f. e. ápril 22-ről 1376 sz. a. felhívja Keresztel L. Miklóst, ellene, ügyvéd Sebes Sámuel által, vásárhelyi Petrások Katalinnak tartozó 91 e. ft és járulékaí iránt indított kereset védelmére. Targyalási hatánap f. e. június 22-ke d. e. 9-kor. Részire kirendelt gondnok Kiszel Domokos.

A m. vásárhelyi-megyei cs. k. törv. szék f. e. május 2-ről 2339 sz. a. tudatja, hogy a Bányaí Lázár ugy a Horváth Eliza és Ferencz elfoglalt 12 számu közös házat M. V. sárhelyt a sz. király-utczában, a Bányai Zsuzsanna és Amália-kérelmire, f. e. június 8-án és július 8-án d. e. 9 kor a helyszínen közárverésen elfogják adni.

Nem hivatalos.

(187) Egy ujonnan készült hat mutatis ORGONA s egy kisebb 2 mutatis, melyet egyik szobából a másikba lehet költöztetni eladó. Bővebben értesíthetni Kolozsvárt dr. Pataki házban alulit eladónál, ki minden efféle munkákat is készséggel elvállal.

Konnert József.

(105)

Porosz királyi kerületi főorvos
Dr. KOCH
jegeczes NÖVÉNY-CZUKORKÁI

változtatlanul eredeti skatulyákban 20 és 40 pkrn árultatnak
Ezen a legjelesb s legalkalmasb növényekből a legtisztább jegeczett czukor egy részével készült Dr. Koch féle növényczukorkák — a legtekintélyesb vélemények szerint — mint enyhítő hatás szer, köhögésben, rekedtségben, torokszélesben, nyálgyaskodásban sat kitünőleg ajánlhatók, melyek a bennük foglalt növény- és édes nedvek legjava által a beszélő szerv tisztasága, eleveisége és hajlékonyságára a legjobb hatással vannak. Ezek nemcsak ezen valóban jöltevő tulajdonságaik által igen előnyösen különböztetik meg magokat az oly gyakran annyira dicsért mellezukorkáktól. Pate pectorale sat. hanem mindezen készítmények főhosszabb használat mellett sem okoznak semminemű gyomorbajokat, sem savanyúságot, sem elnyálkásodást nem hagynak hátra.

Kolozsvárt kapható egyedül Wolf János ur gyógyszerárában, ugy szintén Abrudbányán Ferenczy Mihály, Beszterczén Kelp Fr. és társa és Dietrich és Fleischer, Szászvaroson Spech G. gyógyszer. Déván Büchler A., Ebesfalván Schmiedt A., Szebenben Zöhrer F., Brassóban Sterner Fr. és Hoffman József, M. V. sárhelyt Fogarasi Demeter, Szász-Sebesben Weisörtel Fr., Köhalomban Milacs Ed. F., Segesvárt Kisselbacher J. B., Székely-Udvarhelyt Kauncz J. A. gyógyszer. Tördán Velics György és Wolf Gabor uraknál.

(188)

Egy frank-schweiczi hölgy ajánlja magát valamely mivelt család körébe tarsalkodó, vagy gyermekek nevelője és oktatójának. — A véle értekezni akarók bérmentesített levél által, ily czim alatt, a Madame P. M. a Clausenburg poste restante-bővebb tudomást szerezhetnek.

(189)

Fris gleichenbergi víz és Bécsből a leglitelesebb kézből Ráth Lajostól érkezett valódi persiai feregapusztító-por, mely a palaczférgeseket is tökéletesen kiirtja. Kaphatók Schütz Károly kereskedésében.

NÖVÉNY-FOGPOR

G. J. POPP-tól,

Fogorvos s az Anatherin-szájviz sat. kiv. tulajdonosa.

E növény-fogpor aként tisztítja a fogakat, hogy naponkinti használata által nemcsak a szokott, annyira kellemetlen borkó távolítatik el, de a fogak zomorca fejérb és gyöngédebb lesz; erősíti a foghúst, s ezáltal a már megromlott fogak épségét visszaadja; és kellemes illattal a szájt legrosszabb szagát is eltávolítja. Egy skatulya ára 36 kr. p. Található Kolozsvárt Wolf J. gyógyszerárában és Tördán Wolff Gábornál.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda nyomdájában.